



## **CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ**

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04  
ZESPÓŁ REALIZACJI  
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17  
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24  
00 - 503 W A R S Z A W A  
TELEFAX 629 - 40 - 89  
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/6/6/98

### **STOSUNEK DO RZĄDU**

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 1998

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH  
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- 
- ◆ Grudzień przyniósł pogorszenie społecznego obrazu rządu koalicji AWS-UW. W porównaniu z listopadem zmniejszyła się liczba zwolenników rządu, jednocześnie zaś wzrósł odsetek jego przeciwników. Nadal jednak notowania rządu są dobre - odsetek jego zwolenników (37%) wyraźnie przewyższa liczbę zadeklarowanych przeciwników (22%), natomiast odsetek oceniających jego działalność pozytywnie (33%) jest wyższy od liczby postrzegających ją negatywnie (24%).
  
  - ◆ W porównaniu z listopadem nastąpił wyraźny wzrost znaczenia wymiaru „ideologicznego” w postrzeganiu rządu. O ile osoby o poglądach prawicowych i często biorące udział w praktykach religijnych nadal skłonne są obdarzać rząd sporym kredytem zaufania, o tyle odmienne stanowisko zajmują osoby nieuczestniczące w praktykach religijnych oraz utożsamiające się z lewicą. Badani o poglądach lewicowych, a zwłaszcza indyferentni religijnie, powstrzymujący się dotąd z wyrażaniem jednoznacznych opinii, w grudniu w większości powiększyli grono przeciwników rządu.
  
  - ◆ Zmniejszył się wyraźny przed miesiącem optymizm co do skuteczności polityki gospodarczej rządu. Obecnie zrównoważyły się odsetki osób sądzących, że polityka gospodarcza rządu koalicji AWS-UW stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej (40%) i wyrażających przeciwną opinię w tym względzie (39%). W najmniejszym stopniu pogorszyły się notowania samego premiera - nadal liczba osób zadowolonych z tego, że Jerzy Buzek stoi na czele rządu (44%), dwukrotnie przewyższa odsetek niezadowolonych (21%).

W grudniu<sup>1</sup> notowania rządu uległy wyraźnemu pogorszeniu. W porównaniu z listopadem o 11 punktów procentowych zmniejszyła się liczba zwolenników rządu. Obecnie niespełna dwie piąte ankietowanych w ten sposób określa swój stosunek do gabinetu Jerzego Buzka. Niemal w tym samym stopniu (o 10 punktów) wzrósł odsetek przeciwników rządu. Natomiast liczba osób deklarujących obojętność wobec rządu pozostała na tym samym poziomie.

Tabela 1

w procentach

| Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do obecnego rządu? Czy jest Pan(i) jego: | Wskazania respondentów według terminów badań |         |
|---|--|---------|
|   | XI '97                                       | XII '97 |
| – zwolennikiem  | 48   | 37      |
| – przeciwnikiem   | 12   | 22      |
| – czy też Pana(i) stosunek do obecnego rządu jest obojętny                      | 33   | 34      |
| Trudno powiedzieć   | 7  | 7       |

Deklaracje poparcia dla rządu koalicji AWS-UW można spotkać tym częściej, im wyższe jest wykształcenie badanych, wyższe dochody na osobę w rodzinie oraz lepsza ocena własnych warunków materialnych. Najwięcej zwolenników rządu jest wśród osób w wieku od 55 do 64 lat, mieszkańców dużych miast (powyżej 100 tys. ludności), badanych z wyższym wykształceniem, osiągających dochody powyżej 599 zł na osobę w rodzinie - w tych grupach około połowy ankietowanych to zwolennicy rządu. Wśród aktywnych zawodowo największy odsetek zwolenników rządu znajdujemy wśród kadry kierowniczej i inteligencji (56%) oraz

---

<sup>1</sup> Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (91) przeprowadzono w dniach 11-16 grudnia '97 na 1066-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

pracowników fizyczno-umysłowych (50%).

Natomiast deklaracje niechęci wobec obecnego gabinetu są w większym stopniu rozproszone niż głosy zwolenników. Można zakładać, że prowadzonej przez rząd polityce stosunkowo krytycznie będą się przyglądać osoby w wieku od 35 do 54 lat, źle oceniające własne warunki materialne.

Jednak na postrzeganie rządu w zdecydowanie największym stopniu wpływają uczestnictwo w praktykach religijnych oraz deklarowana orientacja polityczna - te wymiary najsilniej różnicują stosunek do obecnego gabinetu, w największym stopniu określają poglądy jego zwolenników, jak i przeciwników. Niespełna połowa osób uczestniczących w praktykach religijnych co najmniej raz w tygodniu oraz ponad dwie trzecie badanych o poglądach prawicowych zaliczyło się do grona zwolenników rządu Jerzego Buzka. Natomiast ponad połowa osób w ogóle nieuczestniczących w praktykach religijnych oraz respondentów identyfikujących się z lewicą to zdeklarowani przeciwnicy rządu.

Tabela 2

w procentach

| Deklarowane poglądy polityczne | Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do obecnego rządu? Czy jest Pan(i) jego: |               |  |                   |
|--------------------------------|---|---------------|--|-------------------|
|                                | zwolennikiem  | przeciwnikiem | czy też Pana(i) stosunek do obecnego rządu jest obojętny | Trudno powiedzieć |
| Lewicowe                       | 14  | 61            | 21   | 4                 |
| Prawicowe                      | 69  | 8             | 18   | 4                 |
| Centrowe                       | 34  | 16            | 47   | 4                 |
| Trudno powiedzieć              | 18  | 12            | 53   | 17                |

W porównaniu z listopadem odnotowaliśmy niewielkie zmniejszenie się liczby zwolenników rządu zarówno wśród osób o poglądach prawicowych, jak i respondentów często biorących udział w praktykach religijnych. Towarzyszy temu bardzo wyraźny wzrost liczby przeciwników rządu wśród osób utożsamiających się z lewicą oraz religijnie obojętnych.

Znaczenie orientacji politycznej dla stosunku do rządu znajduje swój wyraz w poglądach elektoratów poszczególnych partii i ugrupowań. Zwolennicy rządu zdecydo-

wanie przeważają w elektoracie AWS i UW, natomiast przeciwnicy rekrutują się przede wszystkim z grona wyborców SLD, w mniejszym stopniu - PSL.

Tabela 3 w procentach

| Elektoraty<br>(N=626) | Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do obecnego rządu? Czy jest Pan(i) jego: |               |  |                   |
|-----------------------|---|---------------|--|-------------------|
|                       | zwolennikiem  | przeciwnikiem | czy też Pana(i) stosunek do obecnego rządu jest obojętny | Trudno powiedzieć |
| AWS                   | 73  | 8             | 15   | 5                 |
| UW                    | 59  | 7             | 32   | 3                 |
| PSL                   | 12  | 33            | 51   | 5                 |
| SLD                   | 11  | 54            | 27   | 8                 |

Elektorat Lecha Wałęsy z ostatnich wyborów prezydenckich również wyraźnie popiera rząd Jerzego Buzka. Natomiast wyborcy Aleksandra Kwaśniewskiego nie są obecnemu gabinetowi tak wyraźnie przeciwni jak sympatycy SLD, a zwolenników rządu znajdujemy w elektoracie obecnego prezydenta nawet więcej niż wśród elektoratu PSL.

Tabela 4 w procentach

| Elektoraty z wyborów prezydenckich<br>(N=728) | Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do obecnego rządu? Czy jest Pan(i) jego: |               |  |                   |
|---|---|---------------|--|-------------------|
|   | zwolennikiem  | przeciwnikiem | czy też Pana(i) stosunek do obecnego rządu jest obojętny | Trudno powiedzieć |
| Aleksandra Kwaśniewskiego                     | 26  | 33            | 35   | 6                 |
| Lecha Wałęsy                                  | 71  | 7             | 18   | 4                 |

Dwie trzecie przeciwników rządu wyraża pesymizm co do kierunku rozwoju sytuacji w kraju, natomiast ponad połowa jego zwolenników ocenia, że - ogólnie rzecz biorąc - sprawy zmierzają w dobrym kierunku.

Tabela 5 w procentach

| Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do obecnego rządu?<br>Czy jest Pan(i) jego: | Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku? |        |                   |     |
|--|--|--------|-------------------|-----|
|  | W dobrym   | W złym | Trudno powiedzieć |     |
| — zwolennikiem   | 56   | 28     | 16                | 100 |
| — przeciwnikiem  | 23   | 65     | 12                | 100 |

Decyzja rządu o konieczności wprowadzenia podwyżek znajduje zrozumienie jedynie wśród zwolenników obecnego gabinetu, natomiast przeciwnicy rządu oraz osoby deklarujące wobec niego obojętność w zdecydowanej większości uznają je za nieuzasadnione.

Tabela 6 w procentach

| Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do obecnego rządu?<br>Czy jest Pan(i) jego: | Rząd podjął decyzję o podwyżkach cen, podatku i akcyzy na niektóre towary i usługi uzasadniając to koniecznością zdobycia pieniędzy na likwidację skutków powodzi, reformę służby zdrowia, naprawę dróg, budowę autostrad, dofinansowanie gmin, kredyty dla studentów. Czy podwyżki te są, Pana(i) zdaniem, uzasadnione czy też nie? |                |                   |     |
|--|--|----------------|-------------------|-----|
|  | Uzasadnione  | Nieuzasadnione | Trudno powiedzieć |     |
| – zwolennikiem   | 52   | 43             | 5                 | 100 |
| – przeciwnikiem  | 17   | 80             | 3                 | 100 |
| – czy też Pana(i) stosunek do obecnego rządu jest obojętny                         | 24   | 68             | 8                 | 100 |
| Trudno powiedzieć  | 18   | 63             | 19                | 100 |

V Cramera = 0,25

Oceny dwóch miesięcy rządów premiera Jerzego Buzka są raczej pozytywne, choć największa część ankietowanych powstrzymuje się z wyrażeniem jednoznacznej opinii w tym względzie. Jednak oceny te nie są tak dobre jak ostatnie (z sierpnia '97) notowania rządu Włodzimierza Cimoszewicza.

Tabela 7 w procentach

| Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Jerzego Buzka od czasu objęcia przezeń władzy? | VIII '97* | XII '97 |
|---|-----------|---------|
| Dobrze  | 46        | 33      |
| Źle   | 35        | 24      |
| Trudno powiedzieć   | 19        | 43      |
| * Rząd Włodzimierza Cimoszewicza  |           |         |

Co zrozumiałe, również rząd oceniany jest przede wszystkim według klucza politycznego. Działania nowego gabinetu najlepiej postrzegają osoby o poglądach prawicowych (58% opinii pozytywnych), najgorzej zaś badani o orientacji lewicowej (53% ocen negatywnych). Spośród elektoratów partyjnych dotychczasową działalność rządu zdecydowanie dobrze oceniają wyborcy AWS, pozytywnie postrzegają ją również zwolennicy UW,

choć wśród sympatyków tej partii widać dużą ostrożność w wyrażaniu jednoznacznych opinii w tej sprawie. Również elektorat PSL - jak można przypuszczać - uznaje, że rząd sprawuje władzę zbyt krótko, by można było miarodajnie ocenić wyniki jego działalności. Natomiast zdecydowanie negatywnie dotychczasową działalność rządu oceniają wyborcy SLD.

Tabela 8 w procentach

| Elektoraty<br>(N=626) | Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Jerzego Buzka od czasu objęcia przezeń władzy? |     |                   |
|-----------------------|---|-----|-------------------|
|                       | Dobrze  | Źle | Trudno powiedzieć |
| AWS                   | 60  | 11  | 29                |
| UW                    | 44  | 16  | 40                |
| PSL                   | 19  | 29  | 52                |
| SLD                   | 12  | 50  | 38                |

#### POSTRZEGANIE POLITYKI GOSPODARCZEJ RZĄDU

W grudniu nastąpił spadek optymizmu co do skuteczności polityki gospodarczej rządu. Podczas gdy w listopadzie odsetek osób optymistycznie oceniających naszą przyszłość gospodarczą pod rządami Jerzego Buzka wyraźnie przewyższał liczbę pesymistów, obecnie opinia społeczna w tej kwestii wyraźnie się podzieliła. W stosunku do listopada oznacza to zmniejszenie liczby optymistów o 9 punktów procentowych oraz 12-punktowy wzrost odsetka pesymistów.

Tabela 9 w procentach

| Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej? | Wskazania respondentów według terminów badań |         |
|---|--|---------|
|   | XI '97                                       | XII '97 |
| Tak   | 49   | 40      |
| Nie   | 27   | 39      |
| Trudno powiedzieć   | 24   | 21      |

Optymizm zmalał przede wszystkim wśród osób z wykształceniem zasadniczym

zawodowym i podstawowym. Najbardziej pesymistycznie postrzegają przyszłość gospodarczą grupy gorzej uposażone - źle oceniające swoje warunki materialne i deklarujące najniższe dochody *per capita* w rodzinie, mieszkające na wsi. W grupach społeczno-zawodowych są to przede wszystkim robotnicy, rolnicy oraz osoby bezrobotne. Natomiast wśród kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracowników umysłowych niższego szczebla optymizm nadal wyraźnie przeważa nad pesymizmem. Na zróżnicowanie ocen przyszłości gospodarczej pod rządami postsolidarnościowej koalicji wpływa także częstość praktyk religijnych - optymiści przeważają wśród respondentów uczestniczących w tych praktykach co najmniej raz w tygodniu, natomiast oceny pesymistyczne są tym częstsze, im badani są mniej religijni.

W poprawę sytuacji gospodarczej dzięki prowadzonej przez obecny rząd polityce zdecydowanie wierzą zwolennicy obu współkoalicjantów - AWS i UW. Odmienną opinię w tej kwestii mają natomiast sympatycy partii rządzących przez ostatnie cztery lata - ponad połowa osób głosujących na PSL oraz dwie trzecie wyborców SLD uważa, że polityka rządu Jerzego Buzka nie stwarza szans poprawy sytuacji gospodarczej.

Tabela 10 w procentach

| Elektoraty<br>(N=626) | Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej? |     |                   |
|-----------------------|---|-----|-------------------|
|                       | Tak   | Nie | Trudno powiedzieć |
| AWS                   | 70  | 18  | 13                |
| UW                    | 64  | 19  | 17                |
| PSL                   | 24  | 55  | 20                |
| SLD                   | 15  | 67  | 18                |

W wymiarze ocen gospodarczych wyraźniejsze są różnice w poglądach elektoratów obu konkurentów z II tury wyborów prezydenckich.

Tabela 11 w procentach

| Elektoraty z wyborów prezydenckich<br>(N=728) | Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej? |     |                   |
|---|---|-----|-------------------|
|   | Tak   | Nie | Trudno powiedzieć |
| Aleksandra Kwaśniewskiego                     | 27  | 53  | 20                |
| Lecha Wałęsy                                  | 69  | 17  | 14                |



Gospodarczy wymiar oceny działalności rządu wykazuje najsilniejsze korelacje ze zmiennymi składającymi się na wskaźnik nastrojów społecznych.

Osoby przekonane, że obecna sytuacja gospodarcza jest zła, w większości sądzą również, że polityka rządu nie stwarza nadziei na jej poprawę. Natomiast osoby stawiające pozytywną diagnozę naszej gospodarce, jak i - w mniejszym stopniu - respondenci nie do końca przekonani o jej dobrej kondycji, częściej wierzą w słuszność polityki gospodarczej nowego rządu.

Tabela 12 w procentach

| Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej? | Jak określił(a)by Pan(i) obecną sytuację gospodarczą? |                    |     |
|---|---|--------------------|-----|
|   | Dobra   | Ani dobra, ani zła | zła |
| Tak   | 59  | 47                 | 27  |
| Nie   | 26  | 34                 | 54  |
| Trudno powiedzieć   | 15  | 19                 | 19  |
|   | 100   | 100                | 100 |

W jeszcze większym stopniu oceny szans poprawy sytuacji gospodarczej wykazują związek z prognozami na najbliższą przyszłość. Pozytywna opinia o zamierzeniach gospodarczych rządu wiąże się z optymizmem co do rozwoju sytuacji w kraju. Z kolei krytyczna opinia dotycząca kierunku rozwoju sytuacji w kraju jest związana z powątpiewaniem w sensowność prowadzonej przez rząd polityki gospodarczej.

Tabela 13 w procentach

| Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej? | Czy sytuacja w kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku? |        |                   |
|---|--|--------|-------------------|
|   | W dobrym   | W złym | Trudno powiedzieć |
| Tak   | 64   | 21     | 35                |
| Nie   | 21   | 61     | 25                |
| Trudno powiedzieć   | 15   | 18     | 40                |
|   | 100  | 100    | 100               |

V Cramera =0,34

Przekonanie o tym, że polityka nowego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej, jest najsilniej związane z prognozami na najbliższy rok. Ponad trzy czwarte osób sądzących, że w perspektywie roku sytuacja gospodarcza się poprawi, wierzy w skuteczność polityki gospodarczej rządu. Natomiast osoby obawiające się pogorszenia sytuacji w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy jednocześnie nie akceptują strategii gospodarczej gabinetu Jerzego Buzka.

Tabela 14 w procentach

| Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej? | Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza: |                      |              |
|---|---|----------------------|--------------|
|   | poprawi się   | pozostanie bez zmian | pogorszy się |
| Tak   | 77  | 40                   | 13           |
| Nie   | 11  | 38                   | 74           |
| Trudno powiedzieć   | 12  | 22                   | 13           |
|   | 100   | 100                  | 100          |

V Cramera =0,42

Na spadek notowań rządu wpłynęło niewątpliwie ogłoszenie decyzji o konieczności przeprowadzenia kilku odczuwalnych dla obywateli podwyżek. Respondenci uznający owe podwyżki za nieuzasadnione jednocześnie w większości wykazują pesymizm co do polityki gospodarczej rządu.

Tabela 15 w procentach

| Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej? | Rząd podjął decyzję o podwyżkach cen... itd. Czy podwyżki te są, Pana(i) zdaniem, uzasadnione czy też nie? |                |                   |
|---|--|----------------|-------------------|
|   | Uzasadnione  | Nieuzasadnione | Trudno powiedzieć |
| Tak   | 64   | 27             | 31                |
| Nie   | 21   | 51             | 16                |
| Trudno powiedzieć   | 15   | 22             | 53                |
|   | 100  | 100            | 100               |

V Cramera =0,29

### POSTRZEGANIE OSOBY PREMIERA

W porównaniu z sytuacją sprzed miesiąca nieco gorsze notowania ma również premier Buzek, choć nadal liczba osób zadowolonych z tego, że stoi on na czele rządu (44%),

dwukrotnie przewyższa odsetek niezadowolonych (21%).

Tabela 16 w procentach

| Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Jerzy Buzek? | Wskazania respondentów według terminów badań |        |         |
|---|--|--------|---------|
|   | X '97  | XI '97 | XII '97 |
| Zdecydowanie tak  | 10   | 12     | 11      |
| Raczej tak  | 29   | 34     | 33      |
| Raczej nie  | 6  | 10     | 13      |
| Zdecydowanie nie  | 3  | 3      | 8       |
| Trudno powiedzieć   | 52   | 40     | 35      |

Zwolennicy premiera to przede wszystkim osoby w wieku od 55 do 64 lat, mieszkańcy małych miast (21-100 tys. ludności), z wyższym wykształceniem, zarabiający więcej niż przeciętnie, o prawicowych poglądach politycznych i co najmniej raz w tygodniu biorący udział w praktykach religijnych. W grupach społeczno-zawodowych sympatię do premiera częściej niż inni deklarują przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracowników umysłowych niższego szczebla, emerytów i gospodyń domowych, natomiast niechęć - osoby o poglądach lewicowych i nie uczestniczące w praktykach religijnych.

W ciągu ostatniego miesiąca w największym stopniu *in minus* zmienił się stosunek do premiera w elektoratach SLD (wzrost niechęci o 15 punktów) oraz PSL (20-punktowy spadek sympatii i taki sam wzrost niechęci). Na niekorzyść zmieniły się również notowania premiera wśród zwolenników koalicjanta - UW (spadek sympatii o 9 punktów, wzrost niechęci o 7 punktów). Natomiast w gronie sympatyków swego macierzystego ugrupowania - AWS - premier utrzymał swój dobry wizerunek, a nawet go nieznacznie poprawił.

Tabela 17 w procentach

| Elektoraty<br>(N=626) | Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Jerzy Buzek? |         |        |         |                   |         |
|-----------------------|---|---------|--------|---------|-------------------|---------|
|                       | Tak   |         | Nie    |         | Trudno powiedzieć |         |
|                       | XI '97  | XII '97 | XI '97 | XII '97 | XI '97            | XII '97 |
| AWS                   | 71  | 76      | 4      | 6       | 25                | 18      |
| UW                    | 63  | 54      | 9      | 16      | 28                | 31      |
| PSL                   | 47  | 27      | 10     | 30      | 44                | 43      |
| SLD                   | 22  | 19      | 37     | 52      | 41                | 29      |



Grudzień przyniósł pogorszenie społecznego postrzegania rządu koalicji AWS-UW. W porównaniu z listopadem zmniejszyła się liczba zwolenników rządu i - w takim samym - stopniu wzrósł odsetek jego przeciwników. Zmalał wyraźny przed miesiącem optymizm co do skuteczności polityki gospodarczej rządu. Obecnie tyle samo osób sądzi, że polityka ta stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej kraju, co ma na ten temat przeciwne zdanie. W najmniejszym stopniu pogorszyły się notowania samego premiera - nadal liczba osób zadowolonych z tego, że Jerzy Buzek stoi na czele rządu, wyraźnie przewyższa odsetek niezadowolonych .

W ciągu miesiąca nastąpił wyraźny wzrost znaczenia wymiaru „ideologicznego” w postrzeganiu rządu - częstość praktyk religijnych oraz poglądy polityczne stały się wymiarami najsilniej różnicującymi stosunek do gabinetu Jerzego Buzka. O ile osoby o poglądach prawicowych i często biorące udział w praktykach religijnych w dalszym ciągu są skłonne obdarzać rząd sporym kredytem zaufania, o tyle dość zdecydowanie odmawiają go badani nie uczestniczący w praktykach religijnych i o lewicowej tożsamości politycznej. Respondenci o poglądach lewicowych, a zwłaszcza indyferentni religijnie, powstrzymujący się dotąd z wydawaniem jednoznacznych ocen, obecnie w większości przeszli do grupy przeciwników rządu.

Grudniowe pogorszenie notowań rządu nie musi być jeszcze tendencją trwałą, gdyż jeśli chodzi o bezpośrednią ocenę działań rządu podejmowanych od czasu objęcia przezeń władzy, nadal największa grupa badanych powstrzymuje się od wydawania jednoznacznej opinii (43% odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Wydaje się, że wiele zależeć będzie od zdolności perswazji, a także umiejętności komunikowania się ze społeczeństwem, zwłaszcza jeśli chodzi o trudne decyzje związane z sytuacją gospodarczą kraju dotyczące obywateli bezpośrednio. Jak dotąd, polityka informacyjna rządu nie wydaje się szczególnie skuteczna - pojawiające się w mediach enuncjacje dotyczące polityki gospodarczej rządu (a szczególnie

budżetu) mają wyłącznie negatywne konotacje - utrzymane są w poetyce wyrzeczeń, „zaciskania pasa” i skupiają się niemal wyłącznie na kwestii „komu zabrać”, natomiast nie zawierają żadnego przesłania o charakterze pozytywnym. O nieskuteczności polityki informacyjnej rządu świadczy fakt, że pesymizm w największym stopniu dotyczy społecznych nadziei wiązanych z polityką gospodarczą rządu, podczas gdy zapowiadane ograniczenia są dokonywane właśnie w imię uzdrowienia gospodarki i jej dobrej kondycji w przyszłości. Oznacza to, iż duża część społeczeństwa w żaden sposób nie wiąże zapowiadanej konieczności ograniczeń i zmniejszenia wydatków z jakąś pozytywną wizją przyszłości gospodarczej kraju. Wydaje się, że wiele osób, szczególnie tych gorzej rozumiejących makroekonomiczne mechanizmy funkcjonowania gospodarki rynkowej (czyli ogólnie rzecz biorąc - gorzej wykształconych) lub znajdujących się na granicy bezpieczeństwa socjalnego (o niskich dochodach na osobę w rodzinie, zagrożonych bezrobociem, o gorszym położeniu w strukturze społecznej), dało się skutecznie przestraszyć i odeszło z grona osób popierających nowy rząd.

Tabela 1. Stosunek do rządu

|                             | Zwolennicy | Przeciwnicy | Obojętni | Trudno powiedzieć | Liczba osób |
|-----------------------------|------------|-------------|----------|-------------------|-------------|
| Ogółem                      | 37         | 22          | 34       | 7                 | 1065        |
| Płeć                        |            |             |          |                   |             |
| Mężczyźni                   | 38         | 28          | 28       | 5                 | 504         |
| Kobiety                     | 36         | 16          | 39       | 8                 | 561         |
| Wiek                        |            |             |          |                   |             |
| do 24 lat                   | 26         | 20          | 49       | 5                 | 148         |
| 25-34                       | 33         | 19          | 41       | 8                 | 189         |
| 35-44                       | 34         | 27          | 35       | 3                 | 224         |
| 45-54                       | 43         | 26          | 24       | 6                 | 198         |
| 55-64                       | 52         | 18          | 25       | 5                 | 137         |
| 65 lat i więcej             | 38         | 19          | 30       | 12                | 169         |
| Miejsce zamieszkania        |            |             |          |                   |             |
| Wieś                        | 33         | 20          | 38       | 9                 | 395         |
| Miasto do 20 tys.           | 33         | 23          | 39       | 5                 | 127         |
| od 21 do 100 tys.           | 38         | 21          | 35       | 6                 | 226         |
| 101-500 tys.                | 46         | 25          | 25       | 5                 | 178         |
| 501 tys. i więcej mieszk.   | 42         | 25          | 30       | 4                 | 139         |
| Region                      |            |             |          |                   |             |
| Północny                    | 43         | 20          | 31       | 6                 | 127         |
| Zachodni                    | 39         | 25          | 31       | 5                 | 117         |
| Środkowozachodni            | 31         | 20          | 43       | 6                 | 143         |
| Środkowy                    | 34         | 22          | 35       | 9                 | 188         |
| Wschodni                    | 36         | 27          | 32       | 5                 | 130         |
| Południowo-wschodni         | 34         | 18          | 38       | 10                | 177         |
| Południowo-zachodni         | 45         | 23          | 28       | 4                 | 183         |
| Wykształcenie               |            |             |          |                   |             |
| Podstawowe                  | 30         | 21          | 37       | 12                | 319         |
| Zasadnicze zawodowe         | 34         | 20          | 40       | 6                 | 299         |
| Średnie                     | 42         | 24          | 30       | 4                 | 351         |
| Wyższe                      | 53         | 25          | 21       | 1                 | 96          |
| Grupa społ.-zaw. pracujący  |            |             |          |                   |             |
| Kadra kier., inteligencja   | 56         | 17          | 26       | 2                 | 73          |
| Prac. umysł. niż. szczebla  | 40         | 27          | 34       | 0                 | 96          |
| Pracownicy fiz. - umysł.    | 50         | 25          | 21       | 4                 | 72          |
| Robotnicy wykwalifikowani   | 31         | 24          | 35       | 10                | 116         |
| Robotnicy niewykwalifik.    | 25         | 24          | 40       | 11                | 51          |
| Rolnicy                     | 30         | 22          | 40       | 8                 | 65          |
| Prywatni przedsiębiorcy     | 37         | 20          | 38       | 5                 | 45          |
| Bierni zawodowo             |            |             |          |                   |             |
| Renciści                    | 39         | 27          | 26       | 8                 | 131         |
| Emeryci                     | 43         | 19          | 28       | 10                | 218         |
| Uczniowie i studenci        | 20         | 26          | 50       | 4                 | 47          |
| Bezrobotni                  | 25         | 21          | 49       | 6                 | 92          |
| Gospodynie domowe i inni    | 37         | 6           | 48       | 9                 | 55          |
| Pracujący poza rolnictwem   |            |             |          |                   |             |
| Sfera budżetowa             | 42         | 21          | 33       | 3                 | 105         |
| Sektor państwowy            | 42         | 30          | 21       | 7                 | 96          |
| Sektor prywatny             | 42         | 22          | 31       | 5                 | 253         |
| Spółdzielczość              | 23         | 53          | 24       | 0                 | 20          |
| Dochody na jedną osobę      |            |             |          |                   |             |
| Poniżej 200 zł              | 27         | 24          | 41       | 9                 | 213         |
| 201 - 325                   | 32         | 24          | 39       | 5                 | 188         |
| 326 - 449                   | 41         | 19          | 34       | 5                 | 166         |
| 450 - 599                   | 45         | 19          | 28       | 8                 | 136         |
| Powyżej 599 zł              | 49         | 25          | 22       | 4                 | 226         |
| Ocena własnych war. mater.  |            |             |          |                   |             |
| Złe                         | 33         | 28          | 34       | 6                 | 293         |
| Średnie                     | 36         | 21          | 35       | 8                 | 494         |
| Dobre                       | 45         | 17          | 34       | 4                 | 275         |
| Udział w prakt. religijnych |            |             |          |                   |             |
| Kilka razy w tygodniu       | 53         | 5           | 29       | 14                | 62          |
| Raz w tygodniu              | 45         | 15          | 34       | 6                 | 540         |
| Kilka razy w miesiącu       | 23         | 21          | 44       | 11                | 129         |
| Kilka razy w roku           | 30         | 30          | 35       | 5                 | 240         |
| W ogóle nie uczestniczy     | 23         | 51          | 21       | 5                 | 92          |
| Poglądy polityczne          |            |             |          |                   |             |
| Lewica                      | 14         | 61          | 21       | 4                 | 215         |
| Centrum                     | 34         | 16          | 47       | 4                 | 301         |
| Prawica                     | 69         | 8           | 18       | 4                 | 324         |
| Trudno powiedzieć           | 18         | 12          | 53       | 17                | 221         |

Tabela 2. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Jerzy Buzek?

|                             | (%) |     |                   |             |
|-----------------------------|-----|-----|-------------------|-------------|
|                             | Tak | Nie | Trudno powiedzieć | Liczba osób |
| Ogółem                      | 44  | 21  | 35                | 1063        |
| Płeć                        |     |     |                   |             |
| Mężczyźni                   | 46  | 24  | 30                | 504         |
| Kobiety                     | 42  | 18  | 40                | 560         |
| Wiek                        |     |     |                   |             |
| do 24 lat                   | 28  | 27  | 45                | 148         |
| 25-34                       | 39  | 23  | 39                | 189         |
| 35-44                       | 46  | 19  | 35                | 224         |
| 45-54                       | 47  | 21  | 33                | 198         |
| 55-64                       | 55  | 22  | 23                | 137         |
| 65 lat i więcej             | 49  | 16  | 35                | 168         |
| Miejsce zamieszkania        |     |     |                   |             |
| Wieś                        | 44  | 17  | 39                | 395         |
| Miasto do 20 tys.           | 37  | 23  | 40                | 127         |
| od 21 do 100 tys.           | 49  | 25  | 27                | 226         |
| 101-500 tys.                | 43  | 23  | 33                | 176         |
| 501 tys. i więcej mieszk.   | 43  | 20  | 37                | 139         |
| Region                      |     |     |                   |             |
| Północny                    | 46  | 17  | 37                | 125         |
| Zachodni                    | 48  | 27  | 25                | 117         |
| Środkowo-zachodni           | 37  | 19  | 44                | 143         |
| Środkowy                    | 39  | 21  | 40                | 188         |
| Wschodni                    | 47  | 22  | 31                | 130         |
| Południowo-wschodni         | 42  | 21  | 37                | 177         |
| Południowo-zachodni         | 50  | 21  | 30                | 183         |
| Wykształcenie               |     |     |                   |             |
| Podstawowe                  | 44  | 17  | 39                | 317         |
| Zasadnicze zawodowe         | 41  | 25  | 34                | 299         |
| Średnie                     | 44  | 20  | 35                | 351         |
| Wyższe                      | 53  | 23  | 24                | 96          |
| Grupa społ.-zaw. pracujący  |     |     |                   |             |
| Kadra kier., inteligencja   | 57  | 16  | 27                | 73          |
| Prac. umysł. niż. szczebla  | 54  | 22  | 24                | 96          |
| Pracownicy fiz. - umysł.    | 44  | 27  | 29                | 72          |
| Robotnicy wykwalifikowani   | 44  | 23  | 33                | 116         |
| Robotnicy niewykwalifik.    | 36  | 23  | 41                | 51          |
| Rolnicy                     | 34  | 21  | 44                | 65          |
| Prywatni przedsiębiorcy     | 29  | 15  | 56                | 45          |
| Bierni zawodowo             |     |     |                   |             |
| Renciści                    | 46  | 21  | 33                | 131         |
| Emeryci                     | 52  | 17  | 31                | 216         |
| Uczniowie i studenci        | 13  | 33  | 54                | 47          |
| Bezrobotni                  | 28  | 28  | 44                | 92          |
| Gospodynie domowe i inni    | 52  | 12  | 36                | 55          |
| Pracujący poza rolnictwem   |     |     |                   |             |
| Sfera budżetowa             | 54  | 18  | 28                | 105         |
| Sektor państwowy            | 48  | 25  | 27                | 96          |
| Sektor prywatny             | 44  | 20  | 36                | 253         |
| Spółdzielczość              | 25  | 50  | 25                | 20          |
| Dochody na jedną osobę      |     |     |                   |             |
| Poniżej 200 zł              | 37  | 22  | 41                | 213         |
| 201 - 325                   | 44  | 24  | 32                | 188         |
| 326 - 449                   | 44  | 21  | 35                | 164         |
| 450 - 599                   | 51  | 18  | 32                | 136         |
| Powyżej 599 zł              | 53  | 24  | 23                | 226         |
| Ocena własnych war. mater.  |     |     |                   |             |
| Złe                         | 39  | 27  | 34                | 292         |
| Średnie                     | 43  | 18  | 39                | 494         |
| Dobre                       | 50  | 20  | 30                | 275         |
| Udział w prakt. religijnych |     |     |                   |             |
| Kilka razy w tygodniu       | 61  | 7   | 32                | 61          |
| Raz w tygodniu              | 51  | 16  | 33                | 540         |
| Kilka razy w miesiącu       | 32  | 22  | 46                | 129         |
| Kilka razy w roku           | 37  | 28  | 36                | 240         |
| W ogóle nie uczestniczy     | 29  | 39  | 32                | 92          |
| Poglądy polityczne          |     |     |                   |             |
| Lewica                      | 21  | 52  | 27                | 215         |
| Centrum                     | 42  | 18  | 40                | 301         |
| Prawica                     | 73  | 9   | 18                | 324         |
| Trudno powiedzieć           | 25  | 13  | 62                | 221         |

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

(%)

|                             | Tak | Nie | Trudno powiedzieć | Liczba osób |
|-----------------------------|-----|-----|-------------------|-------------|
| Ogółem                      | 40  | 39  | 21                | 1064        |
| Płeć                        |     |     |                   |             |
| Mężczyźni                   | 41  | 43  | 16                | 504         |
| Kobiety                     | 38  | 36  | 26                | 560         |
| Wiek                        |     |     |                   |             |
| do 24 lat                   | 40  | 40  | 20                | 148         |
| 25-34                       | 37  | 40  | 23                | 189         |
| 35-44                       | 40  | 40  | 20                | 224         |
| 45-54                       | 44  | 42  | 15                | 197         |
| 55-64                       | 46  | 38  | 16                | 137         |
| 65 lat i więcej             | 32  | 34  | 34                | 169         |
| Miejsce zamieszkania        |     |     |                   |             |
| Wieś                        | 35  | 40  | 26                | 394         |
| Miasto do 20 tys.           | 41  | 30  | 29                | 127         |
| od 21 do 100 tys.           | 38  | 44  | 17                | 226         |
| 101-500 tys.                | 46  | 39  | 14                | 178         |
| 501 tys. i więcej mieszk.   | 46  | 36  | 18                | 139         |
| Region                      |     |     |                   |             |
| Północny                    | 47  | 38  | 15                | 126         |
| Zachodni                    | 42  | 36  | 22                | 117         |
| Środkowo-zachodni           | 32  | 39  | 29                | 143         |
| Środkowy                    | 33  | 41  | 25                | 188         |
| Wschodni                    | 43  | 43  | 15                | 130         |
| Południowo-wschodni         | 37  | 35  | 28                | 177         |
| Południowo-zachodni         | 45  | 41  | 13                | 183         |
| Wykształcenie               |     |     |                   |             |
| Podstawowe                  | 31  | 38  | 30                | 319         |
| Zasadnicze zawodowe         | 37  | 43  | 20                | 298         |
| Średnie                     | 44  | 39  | 17                | 351         |
| Wyższe                      | 59  | 30  | 12                | 96          |
| Grupa społ.-zaw. pracujący  |     |     |                   |             |
| Kadra kier., inteligencja   | 57  | 31  | 12                | 73          |
| Prac. umysł. niż. szczebla  | 55  | 31  | 14                | 96          |
| Pracownicy fiz. - umysł.    | 43  | 43  | 15                | 72          |
| Robotnicy wykwalifikowani   | 36  | 43  | 21                | 116         |
| Robotnicy niewykwalifik.    | 28  | 48  | 24                | 51          |
| Rolnicy                     | 27  | 47  | 26                | 65          |
| Prywatni przedsiębiorcy     | 42  | 29  | 29                | 45          |
| Bierni zawodowo             |     |     |                   |             |
| Renciści                    | 40  | 40  | 21                | 131         |
| Emeryci                     | 36  | 38  | 26                | 218         |
| Uczniowie i studenci        | 42  | 40  | 18                | 47          |
| Bezrobotni                  | 32  | 47  | 21                | 91          |
| Gospodynie domowe i inni    | 44  | 28  | 28                | 55          |
| Pracujący poza rolnictwem   |     |     |                   |             |
| Sfera budżetowa             | 56  | 26  | 18                | 105         |
| Sektor państwowy            | 44  | 41  | 15                | 96          |
| Sektor prywatny             | 41  | 40  | 19                | 253         |
| Spółdzielczość              | 26  | 65  | 9                 | 20          |
| Dochody na jedną osobę      |     |     |                   |             |
| Poniżej 200 zł              | 28  | 44  | 29                | 213         |
| 201 - 325                   | 32  | 44  | 24                | 188         |
| 326 - 449                   | 40  | 40  | 20                | 166         |
| 450 - 599                   | 46  | 31  | 22                | 136         |
| Powyżej 599 zł              | 57  | 34  | 9                 | 226         |
| Ocena własnych war. mater.  |     |     |                   |             |
| Złe                         | 28  | 47  | 26                | 292         |
| Średnie                     | 38  | 39  | 23                | 494         |
| Dobre                       | 55  | 32  | 13                | 275         |
| Udział w prakt. religijnych |     |     |                   |             |
| Kilka razy w tygodniu       | 48  | 17  | 35                | 62          |
| Raz w tygodniu              | 45  | 35  | 20                | 539         |
| Kilka razy w miesiącu       | 32  | 39  | 29                | 129         |
| Kilka razy w roku           | 35  | 46  | 19                | 240         |
| W ogóle nie uczestniczy     | 23  | 58  | 19                | 92          |
| Poglądy polityczne          |     |     |                   |             |
| Lewica                      | 18  | 70  | 12                | 215         |
| Centrum                     | 37  | 42  | 21                | 301         |
| Prawica                     | 70  | 18  | 12                | 323         |
| Trudno powiedzieć           | 20  | 35  | 45                | 221         |



Tabela 4. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Jerzego Buzka od czasu objęcia przezeń władzy?

(%)

|                             | Dobrze | Źle | Trudno powiedzieć | Liczba osób |
|-----------------------------|--------|-----|-------------------|-------------|
| Ogółem                      | 33     | 24  | 43                | 1063        |
| Płeć                        |        |     |                   |             |
| Mężczyźni                   | 33     | 28  | 39                | 504         |
| Kobiety                     | 32     | 20  | 47                | 559         |
| Wiek                        |        |     |                   |             |
| do 24 lat                   | 26     | 29  | 45                | 148         |
| 25-34                       | 33     | 22  | 46                | 189         |
| 35-44                       | 33     | 22  | 44                | 223         |
| 45-54                       | 34     | 29  | 38                | 198         |
| 55-64                       | 37     | 24  | 39                | 137         |
| 65 lat i więcej             | 33     | 20  | 47                | 168         |
| Miejsce zamieszkania        |        |     |                   |             |
| Wieś                        | 31     | 20  | 49                | 395         |
| Miasto do 20 tys.           | 27     | 23  | 51                | 126         |
| od 21 do 100 tys.           | 39     | 29  | 32                | 226         |
| 101-500 tys.                | 33     | 29  | 38                | 176         |
| 501 tys. i więcej mieszk.   | 32     | 22  | 46                | 139         |
| Region                      |        |     |                   |             |
| Północny                    | 37     | 22  | 42                | 124         |
| Zachodni                    | 33     | 22  | 45                | 117         |
| Środkowo-zachodni           | 27     | 23  | 50                | 143         |
| Środkowy                    | 32     | 24  | 43                | 188         |
| Wschodni                    | 42     | 26  | 32                | 130         |
| Południowo-wschodni         | 22     | 23  | 55                | 177         |
| Południowo-zachodni         | 39     | 27  | 35                | 183         |
| Wykształcenie               |        |     |                   |             |
| Podstawowe                  | 28     | 20  | 52                | 317         |
| Zasadnicze zawodowe         | 31     | 29  | 40                | 299         |
| Średnie                     | 37     | 25  | 38                | 350         |
| Wyższe                      | 39     | 21  | 40                | 96          |
| Grupa społ.-zaw. pracujący  |        |     |                   |             |
| Kadra kier., inteligencja   | 39     | 18  | 44                | 73          |
| Prac. umysł. niż. szczebla  | 41     | 25  | 34                | 96          |
| Pracownicy fiz. - umysł.    | 40     | 24  | 36                | 72          |
| Robotnicy wykwalifikowani   | 34     | 24  | 42                | 116         |
| Robotnicy niewykwalifik.    | 28     | 29  | 43                | 51          |
| Rolnicy                     | 22     | 28  | 49                | 65          |
| Prywatni przedsiębiorcy     | 34     | 18  | 48                | 44          |
| Bierni zawodowo             |        |     |                   |             |
| Renciści                    | 30     | 25  | 44                | 131         |
| Emeryci                     | 34     | 23  | 43                | 216         |
| Uczniowie i studenci        | 15     | 31  | 54                | 47          |
| Bezrobotni                  | 23     | 27  | 50                | 92          |
| Gospodynie domowe i inni    | 45     | 18  | 37                | 55          |
| Pracujący poza rolnictwem   |        |     |                   |             |
| Sfera budżetowa             | 39     | 25  | 36                | 105         |
| Sektor państwowy            | 34     | 25  | 41                | 96          |
| Sektor prywatny             | 35     | 22  | 43                | 253         |
| Spółdzielczość              | 19     | 50  | 31                | 20          |
| Dochody na jedną osobę      |        |     |                   |             |
| Poniżej 200 zł              | 19     | 28  | 54                | 213         |
| 201 - 325                   | 32     | 28  | 39                | 188         |
| 326 - 449                   | 35     | 23  | 42                | 164         |
| 450 - 599                   | 44     | 24  | 32                | 136         |
| Powyżej 599 zł              | 43     | 22  | 35                | 226         |
| Ocena własnych war. mater.  |        |     |                   |             |
| Źle                         | 23     | 31  | 46                | 292         |
| Średnie                     | 32     | 24  | 45                | 493         |
| Dobre                       | 44     | 18  | 37                | 275         |
| Udział w prakt. religijnych |        |     |                   |             |
| Kilka razy w tygodniu       | 50     | 7   | 44                | 61          |
| Raz w tygodniu              | 39     | 20  | 41                | 539         |
| Kilka razy w miesiącu       | 18     | 33  | 49                | 129         |
| Kilka razy w roku           | 28     | 28  | 44                | 240         |
| W ogóle nie uczestniczy     | 18     | 39  | 43                | 92          |
| Poglądy polityczne          |        |     |                   |             |
| Lewica                      | 16     | 53  | 31                | 215         |
| Centrum                     | 28     | 23  | 49                | 301         |
| Prawica                     | 58     | 12  | 30                | 324         |
| Trudno powiedzieć           | 18     | 16  | 65                | 221         |